

Nærings- og fiskeridepartementet

Vår saksbehandler
Liz Helgesen

Kopi til

Vår dato
12.03.2021

Vår referanse

Deres referanse

Unios høringsvar NOU 2020:13 Private aktører i velferdsstaten

Unio viser høringsbrev datert 4. desember og takker for muligheten til å gi innspill *til NOU 2020: 13*. Nedenfor følger Unios innspill, utarbeidet i samarbeid med Unios forbund. Viser også til utdypende svar fra Utdanningsforbundet og Norsk sykepleierforbund.

Unios høringsvar omhandler prinsipielle betraktninger rundt private aktører i velferdstjenester. Unio ønsker universelle tjenester av høy kvalitet. Tjenestene bør som hovedregel gjennomføres i offentlig regi.

Unio kommenterer både på NOUens del1 og del 2. Dette fordi premissene som legges i NOUens beskrivende del (1), legger føringer for tiltaksdelen (2). Unio har betraktninger rundt tiltakene og kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for disse.

Høringsvarets første del (DEL 1) kommentarer knyttet til funnene og beskrivelsene som ligger til grunn for anbefalingen. Andre halvdel (DEL2) av innspillet omhandler Unios synspunkter på utvalgets anbefalinger.

Del 1: Et begrenset mandat gir en begrenset analyse og tiltak –Behov for et bredere perspektiv i analyse av private aktører

Sammensetning, demokratisk styring, likeverd og tillit til velferdsstaten

Et begrenset mandat gir en begrenset analyse av utfordringer knyttet til private aktører i velferdstjenester.

I utvalgets mandat er det lagt til grunn at det er ønskelig å bruke private aktører til å levere velferdstjenester, og at utvalget kun skal vurdere hvordan bruken av private kan gjøres mer effektivt. Dette medfører at utvalget ikke har vurdert om sammensetningen av offentlig og privat tjenesteproduksjon er optimal i dagens situasjon. En slik vurdering hadde styrket rapporten i betydelig grad. Rapporten inneholder flere overordnede betraktninger om eventuelle fordeler og ulemper ved bruk av private aktører og i hvilke situasjoner bruken av private aktører kan være hensiktsmessig. Dessverre hindrer det svært smale mandatet at disse betraktningene brukes til å faktisk vurdere hensiktsmessigheten ved å bruke private aktører i ulike sektorer. Utvalget peker f.eks. på at jo mer kompleks en tjeneste er, jo mindre hensiktsmessig kan det være å bruke private aktører. Da hadde det

vært naturlig om utvalget diskuterte hvordan dette gjelder for sektorene som er med i utvalgets rapport.

Rapporten hadde også blitt styrket om utvalget hadde vurdert bruken av private aktører fra flere perspektiver. Utvalget kunne f.eks. ha vurdert hvordan dette påvirker offentlig demokratisk styring av velferdstjenestene, innbyggernes mulighet til likeverdige tjenester og hvilken effekt kommersielle aktørers inntreden har på tjenestetilbudet i de ulike sektorene.

Unio hadde også ønsket at utvalget hadde behandlet bruk av private aktører i andre deler av velferdsstaten som for eksempel justissektoren¹.

Unio mener høy fortjeneste i velferdssektoren ikke bare er problematisk fordi det indikerer en lite effektiv bruk av offentlige midler. Unio mener at høy fortjeneste påsikt kan svekke legitimiteten til velferdsstaten og svekke oppslutningen om den skattefinansieringen den er helt avhengig av. Dette blir spesielt tydelig når vi ser enkelte aktører med forbindelser til skatteparadiser og lignende.

Unio etterlyser en inngående analyse av det statlige forsyningsansvaret og hvilke utfordringer som kan oppstå ved forsyningssvikt eller andre kriser der tjenestene skal ytes av private tilbydere. Analysen burde ligge til grunn for utvalgets råd.

Ensidig samfunnsøkonomisk perspektiv

Utvalgets sterke samfunnsøkonomiske perspektiv medfører at mange problemstillinger blir drøftet ganske ensidig, der økt effektivitet og potensielle offentlige innsparinger blir tillagt avgjørende vekt. Unio er ikke uenig i at effektiv bruk av offentlige midler bør være et mål i reguleringen av private aktører i velferdsstaten, og er enig i at offentlig støtte til private aktører ikke bør være større enn nødvendig. Samtidig mener vi at virkemidlene utvalget foreslår for å oppnå økt effektivitet og offentlige innsparinger i langt større grad enn det utvalget gjør, bør veies opp mot andre helt sentrale mål for den norske velferdsstaten og kvaliteten på tilbudene.

Utvalget viser sterk tro på at økt bruk av markedsmekanismer eller at det å skape kvasimarkeder kan løse de utfordringene som finnes i f.eks. barnehagesektoren. Unio mener at velferdssektoren skal styres etter demokratiske prinsipper der innbyggernes rett til gode velferdstjenester er et grunnprinsipp. Unio mener at rettighetsbaserte velferdstjenester som skole og barnehage og tilgangen og kvaliteten på slike tjenester ikke skal styres av markedsmekanismer eller kommersielle hensyn. Unio mener at utvalget legger for lite vekt på at brukerne av velferdstjenester ikke er ordinære konsumenter som fritt kan velge mellom tilbydere. F.eks. er ikke foreldre til barnehagebarn rasjonelle aktører som kostnadsfritt kan maksimere sin velferd ved å velge bort tjenesteleverandører de ikke er fornøyd med. Skifte av barnehage vil ofte ha kostnader for det enkelte barn. For mange foreldre er også de reelle valgmulighetene begrenset av rent praktiske forhold. Det finnes kanskje bare en barnehage der de bor, eller barnehagen

¹ I 2004-2006 fikk eksempelvis det private selskapet Hafslund Sikkerhet i oppdrag å gjennomføre fangetransport i Vestfold, Telemark og Buskerud. Det ble ikke forlenget videre fordi det ikke var lønnsomt. Det er allerede mange dyktige ansatte i politiet som løser disse oppgavene på en fleksibel og god måte. Om pengene til å kjøpe inn tjenester fra private uansett skal gå av de samme politibudsjettene så vil det være langt bedre bruk av pengene å ansette arrestforvarere og politiutdannede til å løse disse oppgavene. Det vil gi bedre totalberedskap. Dette gjennom at disse kan være med på å løse andre større politioppgaver når det er behov for dette, og slik gi god effekt og mest fleksibilitet for investeringen.

Unio mener det prinsipielt er problematisk at oppgaver innenfor justissektoren privatiseres da det er politiets jobb å utøve makt overfor Norges innbyggere. Det å utøve makt og å bruke maktmidler bør være statens oppgaver.

de ønsker å bruke har ikke ledige plasser. Dette gjør at foreldrenes mulighet til å bruke «forbrukermakt» til å velge vekk dårlige barnehager for veldig mange er helt illusorisk.

Sammenheng kostnadseffektivitet, kvalitet og mangfold ikke tilstrekkelig belyst

Det er dokumentert at det offentlige påføres omfattende styringskostnader som følge av at velferdstjenester overtas av private aktører samtidig som det offentlige forsyningsansvaret opprettholdes. Dette utfordres igjen av at offentlige myndigheter kan ha utfordringer knyttet til kompetanse og ressurser til å følge opp kravene i lov om offentlige anskaffelser.

Et stort antall forskningsrapporter viser at det ikke er dokumentert at privatisering leder til høyere kvalitet eller innovasjon. Unios erfaring er at mangfoldet i tjenestetilbud blant private aktører først og fremst finnes blant ideelle non-profit organisasjoner.

Den svenske SOU 2016:78: *Ordning og reda i välfärden* viser eksempelvis til utvikling i retning av færre og større kommersielle aktører, større grad av likhet og mindre mangfold for forbrukerne. Dette er i tråd med annen forskning som viser at en konsekvens av valgfrihetssystemet i Sverige er konsentrasjon av eierskap og små forskjeller i de ulike tilbudenes profil. Andelen av ideelle, ikke-kommersielle velferdsaktører i Norge og Sverige er blant de minste i Europa. Dette er i motsetning til hva man finner i Danmark der andelen er vesentlig høyere. At diversiteten i helsetjeneste- og skoletilbudet i Danmark er høyere enn i Norge bygger derfor på et høyt ideelt innslag, det bygger ikke utelukkende på privatiseringstankegangen.

Organisert arbeidsliv og partssamarbeid som forutsetning for kvalitet og effektivitet

Rapporten har gått gjennom tariffavtaler, men belyser ikke erfaringer ved partssamarbeid og medbestemmelse på de konkrete arbeidsplassene. Hvordan partssamarbeidet fungerer over tid har stor betydning for godt, stabilt arbeidsmiljø, kvalitet i tjenester og lønns- og arbeidsvilkår.

Organisasjonsgraden er generelt lavere i privat enn i offentlig sektor. Selv om det er variasjon, er organisasjonsgraden lavere hos private velferdstilbydere enn virksomheter som drives i offentlig regi.

Hovedavtalene stiller krav til medvirkning i forbindelse med kjøp av velferdstjenester (der dette berører arbeidstakernes arbeidsforhold). Unio etterlyser sammenstilling av praktisering av partssamarbeid og medbestemmelse, samt organisasjonsgrad.

Superprofitt eller ikke?

Mye av debatten rundt utvalgets rapport har dreid seg om mål for superprofitt – ulike utregningsmåter og regnskapssystemer og om virksomhetene tar ut superprofitt eller ikke.

I NOUen vises det til at utvalget ikke utelukker superprofitt (meravkastning utover normalavkastning), men viser til at det ikke er mulig å anslå størrelsen på denne presist nok ved å anvende standardmetoder for beregning av superprofitt på eksisterende regnskapsdata uten omfattende justeringer (NOU 2020:13 Private aktører i velferdsstaten, s. 27).

Samlet sett konkluderer utvalgets flertall med at det ikke grunnlag for å konkludere med at det foreligger noen problematisk stor profittlekkasje. Utvalgets flertall mener at det er vanskelig å vurdere om fortjenestene i velferdsforetakene, men at høy oppkjøpsaktivitet, høye goodwill og salgsbeløp, samt interesse fra utenlandske investorer indikerer at det er lønnsomt å investere i offentlig finansierte velferdstjenester.

Unio mener det er interessant å følge mindretallet (Bjerkan og Vislie) argumentasjon for å bruke egenkapitalavkastning som mål på virksomhetenes profitt. Dersom dette målet brukes, gis det grunnlag for å si at aktørene tar ut superprofitt. Egenkapitalavkastning (før skatt) var på 18,5 prosent, og dermed betydelig høyere enn det som er nødvendig for å tiltrekke seg private aktører til velferdssektoren.

En analyse av superprofitt forutsetter inngående kjennskap til ulike datakilder, investeringsmodeller, økonomiske tilpasninger innenfor dagens rammeverk. Unio har ikke tilstrekkelig informasjon til å gå inn i dette, men etterlyser med mindretallet tilstrekkelig data og en mer inngående analyse av aktørenes reelle profitt. Uten dette, framstår rapportens funn som ufullstendige. Unio støtter mindretallets (Bjerkan og Vislie) påpeking av at nettopp mangelen på innsyn i økonomien og eierskapsforhold hos de private aktørene, blir et hovedfunn. Mangelen på innsyn svekker utvalgets tilrådninger.

Behov for mer kunnskap

Rapporten viser til at utvalget har gjort et stykke nybrottsarbeid i forbindelse med datainnsamling, sammenstilling og analyse av data. I den sammenheng refereres det til et behov for at denne type data systematiseres og utvalget kommer med anbefalinger knyttet til innsamling av data *til å belyse samspillet mellom det offentlige velferdsansvaret, og tjenesteproduksjon gjennom et samspill mellom egenregi og et mangfold av private leverandører* (NOU 2020:13 Private aktører i velferdsstaten, s. 23)

Unio mener det er svært viktig at det etableres systemer for offentlig datainnsamling som er tilgjengelig for offentligheten. Det er særlig viktig at tallfesting av styringskostnader trekkes inn.

Lønn, pensjon og arbeidsvilkår

Unio mener at rapporten tidvis gir et fordreid positivt bilde av lønns- og arbeidsvilkår hos private tilbydere av velferdstjenester. Dette er en svakhet som får konsekvenser for utvalgets tilrådninger.

Utvalgets gjennomgang viser at private barnehager og videregående skoler har lønnsvilkår på nivå med tilsvarende offentlige virksomheter, mens lønnsvilkårene i private ideelle grunnskoler ligger omlag 5 prosent under lønnsnivået i offentlig sektor. Unio ønsker å bemerke at det bak disse gjennomsnittstallene er variasjoner, og at det på friskoleområdet er flere skoler uten tariffavtaler som tilbyr lavere lønn enn ved tilsvarende offentlige skoler. Videre forekommer feilaktige slutninger om lønnsnivå i helsesektoren, der differansen mellom lønnsnivået mellom privat og offentlige tjenester er større.

Pensjonsrettigheter og pensjonskostnader er sentrale elementer i lønnskostnadene. I private virksomheter tilbys i hovedsak ulike private tjenstepensjonsordninger, og mange virksomheter er omfattet av privat AFP. Utvalget hevder at det er store forskjeller i pensjonsdekningen i private virksomheter og viser til private barnevernstjenester, der pensjonsinnskuddet varierer fra 1,56 prosent av lønsmassen til over 10 prosent av lønsmassen. Unio ønsker å nyansere bildet. På barnehageområdet, der omkring 95 prosent er omfattet av tariffavtaler, er de private pensjonsordningene i hovedsak på nivå med det offentlige. Det er en liten del som har en ordning som ikke er livsvarig og hvor det heller ikke spares mer for kvinner (innskuddspensjon), samt at ikke alle ennå har livsvarig AFP. Men innenfor privatskoleområdet er bildet noe annerledes. Skoler omfattet av friskoleloven har rett til medlemskap i Statens pensjonskasse (SPK), og majoriteten av landets friskoler, inkludert dem som ikke har tariffavtaler, er meldt inn i SPK. Om lag 15 prosent er derimot ikke meldt inn i SPK, og det er grunn til å tro at flere av disse skolene verken har en tjenstepensjon på linje med det offentlige eller en AFP-ordning, samt kan ha mangelfulle gruppelevsforikringer. Dette mener vi utvalget burde ha undersøkt nærmere.

Til tross for en retorikk knyttet til tjenesteutvikling og kvalitet, er krav til tjenesteleveranser utformet slik at det er lite å hente på «innovative løsninger» innenfor private helsetjenester. For de private aktørene i sektoren blir forholdet lønnsomhet og lønnsnivå avgjørende. I lønnsintensiv virksomhet vil det over tid påvirke lønnsutvikling til ansatte i private virksomheter sammenliknet med ansatte i offentlige virksomheter.

I forlengelse av Unios innspill til utvalgets arbeid², mener Unio mener at utvalget burde ha belyst rammeverket rundt lønnsdannelse og Rikslønnsnemndas praksis. Unios erfaring er at konsekvenser av nemndas avgjørelser i praksis gir private profittbaserte virksomheter ensidige fordeler som gjør det mulig for virksomheter å få gjennomslag for dårligere/billigere avtaler enn det som følger av eksisterende tariffavtaler for sammenlignbar virksomhet.

Sykelønnsordninger, yrkesskadeordninger, ferie- og feriepengeordninger og foreldrepermisjonsordninger er også vesentlige i vurdering av ansattes lønn og arbeidsvilkår. Det dreier seg om ordninger som er betraktelig dårligere jevnt over i privat sektor.

Utvalget legger til grunn at det i privat sektor er lokale tariffavtaler som gir bedre lønns- og arbeidsvilkår enn det landsdekkende tariffavtaler gir. Det er ukjent for Unio at det eksisterer slike avtaler i særlig grad. Unio ønsker en utdypning av hvilke data som dokumenterer dette.

Del 2: Unios kommentarer til utvalgets anbefalinger

Unio støtter utvalgets forslag om lønns- og arbeidsvilkårLønns- og arbeidsforhold

For å bidra til at bruk av private leverandører ikke undergraver lønns- og arbeidsvilkår, anbefaler utvalget at det innenfor gjeldende sektorlovgivning fastslås at leverandører som i dag mottar tilskudd blir pliktig som et minimum til å følge lønns- og andre arbeidsvilkår i relevante landsomfattende tariffavtaler. Utvalget anbefaler også at offentlige oppdragsgivere bruker sin innkjøpsmakt til å kontraktsfeste at det brukerrettede arbeidet i kontrakten hovedsakelig skal utføres av arbeidstakere (NOU 2020:13 Private aktører i velferdsstaten, s. 29)

Utvalgets tilrådninger støttes, men Unio mener at innretningen ikke er tilstrekkelig for å ivareta arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår på likt nivå med det de har i det offentlige.

Unio ønsker å presisere at det er behov for å sikre likeverdige pensjonsordninger for ansatte i private virksomheter som i offentlige.

² Innspill som blant annet refererte til «tariffhopping» som virksomhetenes strategi for kostnadsreduksjon.

Behov for prinsipiell og tydelig begrunnelse for bruk av privat aktør – Unio ønsker begrunnelsesplikt

Utvalget tilrår at det offentlige har en mer prinsipiell tilnærming til bruk av private til å levere offentlig finansierte velferdstjenester enn det beslutningene historisk sett har vært preget av. Utvalget tilrår at det settes som mål for eventuell bruk av private aktører at det kan medføre en mer effektiv bruk av samfunnets ressurser. Unio er enig i at det offentlige bør ha en langt mer prinsipiell tilnærming til bruk av private aktører i velferden. En slik prinsipiell vurdering kan ikke bare begrenses til effektivitetsvurderinger, men bør vurdere de brede effektene av å bruke private aktører. Dette kan f.eks. være offentlige styringsmuligheter på sektoren, det offentliges mulighet til å sikre at hver enkelt mottaker av tjenesten mottar tjenestene de har krav på og effekten på de ansattes lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår.

Unio er glad for at utvalget understreker at det offentliges styrings- og transaksjonskostnader ved bruk av private aktører må inngå når det offentlige treffer en beslutning om å bruke private aktører. Kostnadene ved kontraktinngåelse og oppfølging er i mange tilfeller betydelig.

Unio støtter utvalgets mindretall som ønsker at det lovfestes en plikt for kommuner til å begrunne beslutningen om å bruke private. Dette vil kunne gi en mer opplyst beslutningsprosess. Unio opplever at slike beslutninger ofte blir tatt på et mangelfullt grunnlag.

Unio mener det er behov for økt transparens om eierskap, organisering og økonomi

Utvalgets utfordringene knyttet til kunnskap om private aktørers bidrag i produksjon av velferdstjenester belyser behovet for mer åpenhet rundt hvem de er, hvordan de anvender de offentlige midlene de mottar, hvordan lønns-, arbeids- og eierforhold er, og hvordan tjenestekvalitet, organisering og ressursbruk er forbundet.

Utvalget foreslår at det settes i verk tiltak for økt transparens om eierskap, organisering og økonomi hos private aktører. Dette vil gjøre det enklere å drive kontroll og bidra til en mer informert samfunnsdebatt om temaet. Unio støtter dette initiativet.

Unio støtter utvalgets forslag om at det opprettes et nasjonalt register over alle private virksomheter som leverer offentlig finansierte velferdstjenester.

Unio mener at omfanget av økonomisk tilsyn av privat virksomhet som tilbyr velferdstjenester, ikke er tilstrekkelig. Unio mener de økonomiske rammene for tilsynsvirksomheten må økes slik antall økonomiske tilsyn øker.

Organisering som egne rettssubjekter

Mindretallet, medlemmene Bakke, Bjerkan, Nereid, Røtnes og Vislie, viser til at det var svært ressurskrevende for utvalget å etablere tallmaterialet som var grunnlag for utvalgets analyser. Blant annet i lys av dette mener disse medlemmer at alle selskaper som leverer offentlige finansierte velferdstjenester bør organiseres i egne rettssubjekter hvor det ikke er tillatt å drive annen virksomhet enn offentlig finansierte velferdstjenester. Dette vil, i tillegg til å gi grunnlag for bedre analyser av lønnsomhet mv., sikre demokratisk innsyn i og bedre kontroll med de foretak som finansieres med fellesskapets midler

Unio mener at mindretallets forslag er fornuftig.

Unio mener at det er behov for økt bestillerkompetanse og god kontraktstyring, men forslagene er utilstrekkelige

I rapporten heter det at der det er hensiktsmessig å bruke konkurranse som virkemiddel, må tilpasses særtrekk ved de ulike velferdstjenestene. Utvalget anbefaler at det utarbeides en samlet veileder som offentlige oppdragsgivere og tjenesteansvarlig regulator kan benytte for å øke profesjonaliseringen ved bruk av konkurranse som styringsmekanisme (NOU 2020:13 Private aktører i velferdsstaten, s. 486).

Som nevnt innledningsvis er det sentrale spørsmålet hvorvidt det er hensiktsmessig med konkurranseutsetting eller ikke. Unio mener at svaret oftere burde vært nei, det er ikke hensiktsmessig å konkurranseutsette velferdstjenester.

Utvalget foreslår en rekke tiltak som skal øke bestillerkompetansen hos det offentlige. Blant annet tilrår utvalget at det utarbeides mer og bedre veiledning om brukerinvolvering og bruk av medarbeiderundersøkelser, kontraktens lengde og kompetansekrav. Utvalget vurderer også at økt bruk av interkommunale innkjøps samarbeid kan bidra til bedre anskaffelser. Utvalget tilrår at konkurranseregimet, der det er hensiktsmessig å bruke konkurranse som virkemiddel, tilpasses særtrekk ved de ulike velferdstjenestene.

Unio støtter at bestillerkompetansen hos det offentlige økes. Unio mener det er positivt at utvalget i denne sammenheng framhever betydningen av arbeidsmiljø, kompetansekrav og brukermedvirkning. Det dreier seg om forhold som er helt avgjørende for tjenestenes kvalitet. Å framheve dette kan kanskje redusere risikoen for at pris blir vektlagt for tungt i de ulike anbudene. Unio stiller seg allikevel tvilende til at veiledere og lignende i betydelig grad kan bidra til å redusere de grunnleggende utfordringene med utstrakt bruk av private aktører.

Forholdet mellom ideelle og kommersielle aktører: Unio ønsker økt innslag av ideelle aktører

Utvalgets flertall ønsker *ikke* å favorisere ideelle aktører på bakgrunn av at de ikke finner det dokumentert at disse kan ha noen særtrekk som kan bidra til å redusere styringskostnadene når private leverer velferdstjenester.

Unio er uenig i denne vurderingen, og mener den illustrerer det problematiske ved det smale mandatet og perspektivet til utvalget. Bakgrunnen for at Unio ønsker et større innslag av ideelle organisasjoner er i liten grad en eventuell målt effekt på det offentliges styringskostnader. Unio ønsker et økt innslag av ideelle aktører fordi dette kan bidra til et variert tjenestetilbud og et mangfold i velferdstjenestene. I motsetning til kommersielle aktører medfører bruk av *ideelle* aktører mindre risiko for at profittmotivet får innflytelse på hvordan tilbudet utformes. Unio erfarer at kommersielle aktører ofte legger for stor vekt på å markedsstilpassede tjenester og at barn og unges interesser må vike. Unio er også bekymret for at kapitalsterke eiere i for stor grad får innflytelse på finansiering og reguleringen av viktige velferdstjenester.

Samtidig ønsker Unio å påpeke at ideelle aktører ikke er en enhetlig gruppe virksomheter. Unio vil framheve at ønsket om økt innslag av ideelle aktører er betinget av høy kvalitet i tjenestene som ytes.

Unio støtter mindretallets oppfatning om at ideelle aktørers sosiale mål og manglende mulighet til å ta overskudd ut av virksomheten, gir grunnlag for større grad av tillitsbasert styring. Dette innebærer at styringskostnadene kan være lavere ved bruk av ideelle aktører. Det kan derfor være grunn til økt bruk av ideelle aktører framfor kommersielle, særlig ved komplekse tjenester hvor det er vanskelig å fastsette,

måle og kontrollere kvalitet.

Unio mener også at offentlige midler bevilget til velferdsformål faktisk bør anvendes til velferdsformål. Økt bruk av ideelle aktører istedenfor kommersielle kan bidra til å sikre dette.

Utvalget foreslår at det bør vurderes å opprette en registreringsordning for ideelle organisasjoner. Utvalget viser til at frivillighetsregisteret kan benyttes som modell. Unio støtter at det opprettes en slik registerordning.

Utvalget tilrår at det fastsettes en nasjonal definisjon av hva en ideell organisasjon skal være. Unio mener en slik definisjon kan være nyttig. Unio vil her advare mot at det åpnes for at ideelle organisasjoner kan bruke overskudd fra offentlig finansiert velferdstjenester til å finansiere andre samfunnsnyttige virksomheter. For Unio er det sentralt at bevilgede midler blir brukt til formålet og ikke kanaliseres vekk til andre formål selvom disse er samfunnsnyttige. Unio har opplevd eksempler på hvordan dette kan medføre at det kuttes i tjenestetilbudet i den offentlige finansierte velferdstjenesten for å finansiere annen virksomhet.

Tilskuddssystem til barnehager

Når det gjelder utvalgets anbefalinger knyttet til forbedring av tilskuddssystem til barnehager viser Unio til Utdanningsforbundets høringsvar.

Oppsummering

Unio ønsker universelle tjenester av høy kvalitet. Kvalitet er tett knyttet til rammebetingelsene for profesjonsutøvere i velferdsstaten.

Unio mener at velferdstjenester som hovedregel bør gjennomføres i offentlig regi. Unio har begrenset tro på at velferdstjenester kan styres gjennom markedsmekanismer, kontroll og målinger.

Dersom velferdstjenester konkurranseutsettes, forutsetter Unio at dette ikke kan skje på bekostning av ansattes lønns- og arbeidsvilkår og at det må settes krav like vilkår i forbindelse med slik konkurranser.

Selv om Unio har påpekt flere mangler ved utredningen, mener Unio at det er nyttig å få belyst samspill mellom offentlig ansvar, produksjon i egenregi og private tjenesteytere. Unio kan gi en betinget støtte til målsetting om at bruk av private skal være samfunnsøkonomisk effektivt. Målsettingen betinges av bred tolkning av samfunnsøkonomisk effektivt. Kvalitetsmål, lønns- og arbeidsforhold, større bevissthet på, og registrering av transaksjonskostnader er eksempler på forhold som må inn i vurdering av samfunnsøkonomisk effektivitet. Dette for å få fram et troverdig bilde av samlet effektivitet.

Utvalgets rapport dokumenterer at datagrunnlag for denne type vurderinger er mangelfull. Dette må det gjøres noe med.

Vennlig hilsen

Jon Olav Bjergene
Sekretariatssjef